

Karel Van den Bosch
Hoofdredacteur

Dit derde nummer van de jaargang 2009 van het *Tijdschrift voor Sociologie* bevat drie artikels en een aantal boekbesprekingen. Op de eerste plaats vindt u echter een 'In memoriam' voor John Vincke van de hand van Alexis Dewaele. Deze schetst op ontroerende wijze de bijzondere wetenschappelijke carrière van John Vincke en zijn eigenzinnige positie binnen de Vlaamse sociologie.

Niet geheel toevallig is het eerste artikel in dit nummer afkomstig uit wat we de Gentse school inzake de biosociale benadering zouden kunnen noemen. De titel van Hans Vermeersch' betoog laat geen twijfel over zijn standpunt bestaan. Ook in de sociologie is het moeilijk houdbaar om te doen alsof mensen geen lichamen hebben, of dat die lichamen volledig 'sociaal geconstrueerd' zijn. In de Angelsaksische wereld is de rol van het biologische in sociaal gedrag het onderwerp van een zeer heftig debat geweest; in Vlaanderen zijn deze tegenstellingen nooit zo ten top gedreven (getuige eerdere artikels in het *Tijdschrift voor Sociologie* over dit onderwerp, zoals dat van Thienpont in 2002). In het boeiendste deel van zijn artikel zet Vermeersch uiteen welke rol hormonen spelen bij verschillen in gedrag tussen mannen en vrouwen. Overigens is dit geen eenrichtingsverkeer: het blijkt dat veranderingen in de burgerlijke staat bij mannen veranderingen in de testosteronwaarden teweegbrengen. Vermeersch pleit daarom voor studies die de wederkerige beïnvloeding tussen hormonen, gedrag en omgeving onderzoeken. Overigens erkent hij ook dat het biosociale voor lang niet alle sociologisch onderzoek even relevant hoeft te zijn, en dat die relevantie uiteindelijk een empirische vraag is.

Jan Van de Poels artikel gaat over een onderwerp waar die relevantie waarschijnlijk erg beperkt is: de evolutie die organisaties doormaken, onder invloed van interne en externe factoren. Velen van ons zullen zich nog uit onze opleiding de zogenaamde 'ijzeren wet van Michels' herinneren, volgens welke organisaties onvermijdelijk bureaucratisch en oligarchisch worden. Jan Van de Poel laat zien dat meer recent onderzoek inzake 'sociale bewegingsorganisaties' een aanzienlijk genuanceerder beeld naar voren brengt. Afhankelijk van de omgeving en

de interne verhoudingen kunnen organisaties inderdaad institutionaliseren. Bij exclusieve aandacht voor de interne participatie kan echter een proces van radicalisering optreden; omgekeerd kunnen organisaties ook commercialiseren. Dit uitgebreidere model blijkt een goed analysekader te zijn bij de beschrijving van het geval Oxfam Wereld Winkels. Die 'sociale bewegingsorganisatie' kende een onmiskenbaar proces van doelstellingenarticulatie. Sommigen binnen de OWW streefden naar een sterkere commerciële oriëntatie. De afhankelijkheid van OWW van de vrijwilligers in de lokale afdelingen, die soms een 'kapitalistische recuperatie' van de eerlijke handel vreesden, heeft dit in grote mate tegengehouden. Dit illustreert dat bij participatie in een organisatie ook expressieve en ideologische overwegingen een rol spelen.

De sociale constructie van een verschil staat centraal in het artikel van Eva Jaspaert, namelijk het verschil tussen 'autochtonen' en 'allochtonen'. Een onderscheid tussen 'wij' en 'zij' is essentieel bij de constructie van identiteiten, maar uiteraard is niet voorgegeven waar dat onderscheid precies wordt gelegd. Jaspaert laat zien dat de Mechelse scholieren waarmee zij diepte-interviews hield, zichzelf zien als de 'echte' Belgen, en Marokkaanse jongeren als 'anderen', die soms 'abnormaal' gedrag vertonen. Zij stelt ook vast dat die scholieren niet meteen bekommerd zijn om de religieuze aspecten van het anders-zijn van moslims, maar wel belang hechten aan hun etnische afkomst. Terecht stelt zij de vraag of dit vandaag de dag nog waar zou zijn, midden in het maatschappelijke debat over het verbod op hoofddoeken in scholen. Jaspaert raakt ook enkele andere interessante vragen aan, die zij in haar beperkte onderzoek niet verder kon uitwerken. (Het gaat om een artikel op basis van haar thesis, dat in een eerdere versie was ingediend voor de Prijs van de Vereniging voor Sociologie, jaargang 2007.) Zo situeren een aantal respondenten het racistisch gedachtegoed buiten de eigen leefwereld en spreken zij over racisme als iets dat enkel de Ander aangaat, zijnde de sociaaleconomisch uitgeslotene. Een andere kwestie is in hoeverre de beeldvorming gebaseerd is op eigen ervaringen, dan wel op berichtgeving in de media.